

פתרון בחינת הבגרות בלשון ב' – חורף תשע"ב – 2012

1 יח"ל – שאלון 011108 , 211

מאת: צוות המורים ללשון של "ירדן-בגרות ופסיכומטרי"

בראשות טל-לי אבידן – מורה ללשון ורכזת המקצוע .

פרק ראשון – הבעה והבנה

1. שפת הרחוב הטבעית אינה פחות הגיונית מהשפה התקנית, עם זאת יש להמשיך להנחיל את הלשון התקנית. זאת משום שהשפה היא אחד המאפיינים החשובים של זהות תרבותית והיא קשורה לנורמות חברתיות ולערכים.
2. א. הבלשנים והכותב מסכימים שהשפה התקנית אינה יותר הגיונית וסדורה מהשפה הטבעית.
ב. הכותב והבלשנים חלוקים על השאלה אם חברה צריכה להתעקש על הנחלת שפה תקנית, או לאפשר לכל ילד להשתמש בשפתו הטבעית.
ג. (4) להציג את טענת המתנגדים.
3. א. הביקורת של הכותב היא כלפי המסר שמועבר לתלמיד לפיו יש הגיון וסדר בכללי השפה העברית, והקושי של התלמיד נובע מחוסר היכולת שלו להבין אותם.
ב. המלצתו של הכותב היא לשנות את הגישה להוראה ולהעביר את המסר שהשפה התקנית אינה קלה להבנה ואינה הגיונית יותר משפת הרחוב, ולכן לא מצפים מהילד להבינה בקלות.

4. הדוגמאות מראות צורת ריבוי בלתי תקינה, אך מבוססת על הגיון וסדירות. **לדוגמא** : ריבוי – וְתֵּלְמִילָה שְׂמִסְתִּימַת ב – אָ הַ בִּיצָה - ביצות. הפסקה שדנה בשיבושים שנוצרים מעצם היותם הגיוניים היא פסקה ה', ולכן יש לשבץ דוגמאות אלה בפסקה ה'.

5. א. החייל היה טוען שידבר בשפה הידועה לו והמקובלת עליו. שפה זו לטענתו אינה מביעה זלזול אלה יחס של חיבה והערכה. בפסקה ו' נאמר שהבלשנים טוענים : "יש לאפשר לכל ילד ... לדבר בשפתו הטבעית".
- ב. כותב המאמר היה טוען שבמכתב לרמטכ"ל יש להשתמש בשפה תקינה ומקובלת, כי השפה אינה רק תקשורת אלה גם תרבות. הוכחה : פסקה ח' : " השפה היא נשא של זהות תרבותית.. " שימוש בשפה נכונה הוא מוסכמה חברתית.

פרק שני – תחביר

8 – שאלת חובה :

א. I הטענה הזו מבוססת על חוסר הבנה עמוק, מכיוון שלשאלה אם חברה צריכה להתעקש

על הנחלת שפה תקינה אין שום קשר למדע הבלשנות.

משפט מורכב :

- עיקרי + פסוקית תיאור סיבה מורכבת ובתוכה פסוקית לוואי.
- ב. שאלה - נושא , ערכית – חלק מלוואי כולל.
- ג. הטענה הזו מבוססת על חוסר הבנה עמוק, מכיוון ש ..... אין שום קשר למדע הבלשנות, אלא לנורמות חברתיות ולערכים תרבותיים.

9. א. I **אילו** הייתה השפה רק מכשיר תקשורת יעיל לא הייתה סיבה להתעקש על שפה תקינה בכתיבה ובדיבור.

II אווירת הלימוד תשתפר, אם יהיה ברור שהשפה התקינה אינה הגיונית יותר מאשר שפת הרחוב.

III השאלה העומדת לדיון היא אם יש יותר הגיון בשפה התקינה מאשר בשפה הלא תקינה.

ב. I, II

ג. מאחר שהשפה התקנית אינה רק מכשיר תקשורת יעל, יש סביבה להתעקש על שפה תקנית בכתובה והדיבור.

10. א. I שלי – לוואי.

II אני – נושא.

III לדעתי – הסגר.

IV לי – מושא.

ב. במבט לאחור מבינים היום שבסיס ההרגשה היה קונפליקט אמיתי .

השינוי גרם להכללת המשפט ונתן לו תוקף של דעה רווחת.

ג. שימוש בהסגר מבטא את הערכת הכותב , הוא מאפשר לייחס את העמדה לכותב או לגורם

אחר. הסגר יכול גם להביע רגש או מידת ספק או וודאות.

11. א.

1. שהלכת - כשהלכת .

אם היית - לו היית.

מתי שתחזרי - כשתחזרי.

במידה ו - במידה ש .

2. כש - מילת שעבוד בעלת קשר לוגי של זמן.

לו - מילת תיאור תנאי בטל (שלא מתקיים).

מתי ש - מילת שאלה איננה מילת שעבוד.

במידה ש - צירוף נכון ותיקני.

3. סרטים - יחיד.

הורדו - רבים.

יש להקפיד על התאמה במין ובמספר בין נושא לנשוא.

ב. יש - נושא.

ספר - נושא.

אסור להוסיף את לפני נושא.

12. א. - חידושים לשוניים מתחילים את חייהם ...
 - חידושים לשוניים הם הגיוניים להפליא.
 - חידושים לשוניים עולים במוחם של דוברי ... הסדירות בה.

ב. חידושים לשוניים, שפעמים רבות מתחילים את חייהם במשלבים הלא תקינים של השפה מעצם טבעם הם הגיוניים להפליא, ולכן הם עולים במוחם של דוברי השפה המבקשים להגדיל את הסדירות בה.

1. פסוקית לוואי

2. פסוקית לוואי.

ג. חידושים לשוניים מעצם טבעם הם הגיוניים להפליא, ולכן הם עולים במוחם של דוברי השפה.

- הפסוקיות מרחיבות ומוסיפות מידע למשפט.

13. א. II יש במשמעות של צריך

משמעות משותפת ביתר המשפטים – קיים.

ב. I נשוא.

II נשוא.

III אוגד.

פרק שלישי – מערכת הצורות.

14 – שאלת חובה.

א.

גזרת עי"ו	גזרת ל"י / ל"ה	חפ"ן	
מעורר, מבין	השתנתה, נדמה, ניסו	נתן	הפועל
תחושה	הקניה, רצון, הגיון	מבט	השם

- ב. להשתייך - ש.י.כ
 דיון - ד.י.ג (ד.ו.ג)
 מוסיפים - י.ס.פ
 זכות - ז.כ.י/ה

15. א. 1. להימנע – נפעל

2. הרפיה, הימנעות, הבנה, הוכחה

ב. היא מסירה אחריות (פועל)

המסירה דל הכדור הייתה טובה.

ג. הָעֵבֶר, מִיַּחֲסֵת, מִזֶּהָה.

16. א. 1. היכנסו, אחזיר, גדלה.

2. גודלת – צורת הווה במשקל נפוץ בבניין פעל כמו כותבת, לומדת וכו'..

ב. 1. ת' ראשונה – שורש, ת' שנייה – שורש, ת' שלישית – סיומת נקבה.

2. פועל גזור שם נוצא משם העצם תרבות.

17. א. 1. הזדהות.

2. הרתמות

3. חברות

4. חשיבות

5. תופעה.

ב. 1. מועדון

2. יציקת שורש במשקל.

18. א.

שמות שיש בהן גם מ' שורשית וגם מ' שאינה שורשית	שמות אותיות המ' אינן שורשיות	שמות שאותיות המ' הן שורשיות
מסכמות משמע מוחס	מספר מובן משלבים	מימוש מסורת

- ב. 1.** תיקני, הגיוני, סדיר, רב, לשוני.
- 2.** קבוצה אחת : תקני, הגיוני, לשוני.
- קבוצה שנייה : רב, סדיר.
- 3. א.** יציקת שורש במשקל : קטיל, הוה.
- ב.** בסיס+צורן סופי אי .